

Arbeids og Sosialdepartementet

Deres ref.:
13/1250

Vår ref.:
ØK

Dato:
29 mars 2019

HØRING –ENDRINGER I ARBEIDSTVISTLOVEN

Vi viser til høringsbrev av 19 des. 2018 med forslag om endringer i arbeidstvistloven. Høringen er sendt til våre medlemsforbund for innspill.

YS oppfatter de fleste forslagene som oppryddinger som i liten eller ingen grad endrer gjeldende rett. Vi oppfatter disse endringene som vel begrunnede og støtter i all hovedsak disse. Når det gjelder forslaget om meglings avslutning mener YS imidlertid at det er foreslått en betydelig endring av gjeldende rett og vi kan ikke støtte forslaget.

Vi vil i det følgende kommentere de enkelte endringer.

3.1 Virkedagsbegrepet i arbeids tv. l. § 18 og 19.

YS deler departementets syn om at virkedager bør bety det samme i de to bestemmelsene. Vi er også enige i at helge og høytidsdager ikke skal regnes som virkedager. Etter vårt syn har partene trolig vurdert det slik at helligdager ikke er virkedager etter arb.tv. l. § 18, på tross av formuleringen i forarbeidene. Det samme legges til grunn i Erik Aagaards kommentarutgave til arbeidstvistloven.

Det foreslås å presisere i loven at fristen begynner å løpe dagen etter at meldingen er mottatt. Dette synes å være en nyttig presisering og støttes av YS.

Det foreslås samtidig å utvide slik at heller ikke lørdager skal være virkedager. YS kan ikke se at dette strengt tatt bør være nødvendig. I "verste fall" kan man få en melding om plassoppsigelse på fredag etter alminnelig kontortid. Da vil fristen løpe på lørdag og mandag. Riksmekleren vil bli kjent med plassoppsigelsen på mandag og ha en hel dag på å utferdige forbud mot arbeidsstans. Det burde være nok. På den annen side kan ikke YS se at det vil ha store negative konsekvenser at lørdag ikke lenger blir virkedag.

YS kan for øvrig ikke se at 4 dagers fristen i § 18 har særlig praktisk betydning. Plassoppsigelse skal gis med 14 dagers varsel, med mindre annet er avtalt, og den skal samtidig sendes til Riksmekleren som normalt nedlegger forbud mot arbeidsstans og iverksetter mekling straks. Vi kjenner ikke til at noen har avtalt kortere frist og kan

Besøksadresse:

Lakkegata 23

Postadresse:

Postboks 9232

Grønland

0134 Oslo

Org. nr.:

971 454 431

Telefon:

21 01 36 00

vanskelig se at noen kommer til å avtale kortere frist enn 4 dager. Da har ikke bestemmelsen noen særlig praktisk betydning.

3.2 Meklingens avslutning

YS er sterkt kritisk til både fremstillingen av saken og til forslagene på dette punkt. Vi mener fremstillingen av gjeldende rett er feil og vi er uenige i forslagene til endring som legges frem.

Gjeldende rett.

Departementet legger til grunn at loven skal forstås slik at det er et absolutt krav at det skal være gjennomført mekling uavhengig av når meklingen kan finne sted. Det hevdes at loven må forstås slik at dersom det ikke er kapasitet hos riksmekleren til å gjennomføre mekling innen de gjeldende frister (til sammen inntil 16 dager) så gjelder forbud mot arbeidsstans lenger enn 16 dager.

Dette hevdes til tross for at lovens ordlyd må sies å tilsi noe annet. En naturlig forståelse av lovens ordlyd tilsier at partene har en absolutt plikt til å delta i mekling og å avstå fra arbeidskamp i en periode på inntil 16 (2+10+4) dager. Det må være opp til Riksmekler å sørge for at mekling avholdes innen lovens frister. Hvis ikke så vil partene være ubundet av forbudet mot arbeidsstans.

Departementet begrunner sitt standpunkt med uttalelser i forarbeidene til forrige arbeidstvistlov for mer enn 100 år siden. YS kan ikke se at de siterte uttalelser fra forarbeidene støtter den forståelse som departementet hevder.

Videre har det i svært lang tid vært en omforent forståelse mellom partene i arbeidslivet, at Riksmekleren ikke kan legge ned forbud mot arbeidsstans i lenger tid enn de 16 dager som fremgår av loven. Dette har ikke vært omdiskutert mellom partene. Det har også vært tilfeller der enkelte forbund har sagt opp plassene for å tvinge frem et resultat i eget oppgjør tidligere enn konkurrerende forbund. Dette har neppe vært populært, men det har så vidt vites aldri blitt reist tvil om at man kan gjøre det rent juridisk, og vi kjenner ikke til at det har vært prøvd rettslig.

Juridisk teori synes også å være enstemmig i synet på at forbud mot arbeidsstans ikke kan gjelde lenger enn de frister som følger av loven, uavhengig av om det faktisk har vært meklet.

Stein Evju skriver om dette i Organisasjonsfrihet, tariffavtaler og streik i 1982. I kapittel 4.3.2, *Melding, megling og temporære arbeidskampforbud* behandles temaet ganske utførlig. Han skriver bl.a. på side 118:

"Til meldeplikten knytter arbeidstvistloven videre et tidsbegrenset forbud mot at arbeidskamp iverksettes."

Erik Aagaard har samme standpunkt i sin kommentarutgave fra 2014.

YS har ikke funnet juridisk litteratur som inntar motsatt standpunkt.

Departementet trekker frem Stabel utvalgets innstilling, NOU 2001 nr. 14 og hevder å finne støtte for sitt syn der. Stabel utvalget drøftet spørsmålet om Riksmekleren kompetanse til å nedlegge forbud mot arbeidsstans i kapittel 8.7.2. Der heter det:

"Forbudet mot iverksettelse av arbeidskamp er midlertidig. Etter arbeidstvistloven kan varslet arbeidskamp utsettes i inntil 15 - 18 dager, mens reglene i tjenestetvistloven innebærer en utsettelse på inntil 21 - 35 dager. Partene kan selvsagt akseptere å fortsette meglingen utover minstefristene og vente med å iverksette arbeidskamp, noe som blant annet skjedde flere ganger under lønnsforhandlingene i 2000. Riksmeglingsmannen har imidlertid ikke kompetanse til å nedlegge forbud utover minstefristene."

YS mener at Stabel utvalget kommer til stikk motsatt konklusjon av det departementet hevder.

Departementet nevner Norges folkerettslige forpliktelser og trekker frem en uttalelse fra Stabel utvalget. Deretter fastslås det uten nærmere drøftelse at det ikke vil være i strid med Norges folkerettslige forpliktelser å lage ordninger der Riksmekleren kan utsette meklinger til det er kapasitet hos Riksmekleren.

YS mener denne slutningen er alt for enkel. Vi viser til at det i de forslag som legges frem i prinsippet ikke er noen grense for hvor lenge en mekling kan utsettes fordi Riksmekleren ikke har kapasitet. Vi er kjent med at meklinger gjennomføres flere måneder etter at forhandlinger er brutt fordi det er kø hos mekleren. YS tror ikke det vil være i pakt med Norges folkerettslige forpliktelser å utsette mekling og streik på ubestemt tid slik departementet foreslår. De begrensninger i streikeretten som nevnes av Stabel utvalget er av en helt annen og mindre alvorlig karakter enn å nedlegge forbud mot arbeidsstans på ubestemt tid i påvente av mekling.

YS konkluderer derfor med at departementet legger til grunn feil oppfatning av gjeldende rett når det gjelder hvor lenge Riksmekler kan nedlegge forbud mot arbeidsstans. Det er ikke adgang til å nekte partene å streike lenger enn 16 dager.

Når det gjelder spørsmålet om det er adgang, rent folkerettslig, til å lage regler om forbud mot arbeidsstans på ubestemt tid, så mener YS at departementet heller ikke her har konkludert riktig. Under en hver omstendighet fortjener spørsmålet en vesentlig grundigere analyse enn det departementet gjør i høringsnotatet.

YS holdning til forslagene om endring i § 25.

Reglene om meglingsavslutning har ikke, etter vårt syn, skapt problemer slik det har vært praktisert hittil. Partene har vist ansvar og ikke misbrukt reglene.

Partene har selv hovedansvaret for tariffoppgjørene og har ønske om å unngå konflikt. Det er ingen grunn til å tro at noen vil utnytte evt. manglende kapasitet hos mekleren til å komme seg ut i streik uten å ha meklet. Tvert om har partene egeninteresse av å få hjelp av mekleren til å finne løsninger. Alle er kjent med at streik er kostbart, gir sjelden full seier til en av partene og vurderes derfor som aller siste alternativ.

Det har oppstått situasjoner der noen har begjært mekling avsluttet for å tvinge seg frem i meklingskøen. Det kan selvfølgelig tenkes å skje igjen i fremtiden. Det må antas at de som gjør/har gjort det har hatt en god grunn til å gjøre det. De vil normalt være klar over at de risikerer å ende i en streik uten å ha fått hjelp fra Riksmekleren. Det er en risiko man tar dersom man velger slik fremgangsmåte.

Hittil har, så vidt vi vet, Riksmekleren alltid vært i stand til å sørge for at det blir meklet.

En ny regel slik departementet foreslår vil endre balansen i en mekling og redusere partenes handlingsrom. I en mekling som foregår lenge etter avtaleutløp vil streikevåpenet være mindre aktuelt fordi man etter gjeldende regler ikke får etterbetalt for perioden fra avtaleutløp til streikens avslutning. Dette er alle involverte parter kjent med og det vil svekke arbeidstakers posisjon.

I blant er det svært viktig for arbeidstaker å kunne styre tidspunktet en evt. streik vil starte, slik vi har kunnet gjøre hittil. Det kan være at man ønsker å unngå streik på et spesielt tidspunkt eller at man ønsker å true med streik på et tidspunkt som er vil ramme arbeidsgiver ekstra hardt. Med de foreslåtte regler i ny § 25 vil arbeidstaker miste kontrollen over tidspunktet for en streik.

YS mener at reglene om meklings avslutning bør forbli uendret. Vi ser ingen grunn til at dette skal bli et større problem i fremtiden enn det har vært hittil. I de aller fleste tilfeller vil partene bli enige om å innrette seg etter de forhold som gjelder og dermed stå i meklingskø i påvente av at riksmeklerens kontor får kapasitet til å ta seg av tvisten. Forbundene i YS har nesten alltid gjort det hittil og vil fortsette på samme måte i fremtiden. Det er imidlertid viktig å beholde muligheten til unntaksvis å sørge for en raskere prosess ved å kunne true med streik uavhengig av meklerens kapasitet.

Departementet ber om synspunkter på de tre forslagene til ny og endret tekst som er lagt frem. YS mener at siden alle tre alternativene gir mekleren rett til å ilegge forbud mot arbeidsstans på ubestemt tid, så er ingen av alternativene akseptable.

3.3 Taushetsplikt

YS deler departementets syn om at også egne tilbud og krav er og bør være omfattet av taushetsplikten. En annen ordning vil kunne vanskeliggjøre meklinger. Vi støtter forslaget om å presisere reglene om taushetsplikt.

4.1 Klargjøring av forholdet til domstolsloven og tvisteloven

YS har ikke opplevd at rettstilstanden i dag har vært problematisk. Vi ser likevel at hensynet til klargjøring tilsier en lovfesting av gjeldende rett på dette punktet. Vi støtter således forslaget om nytt annet ledd i § 33.

4.2 Forhandlingskravet som prosessforutsetning

YS er enig med departementet at forhandlingskravet ikke kommer frem på en tilstrekkelig tydelig og forståelig måte i arbeidstvistloven av 2012. Vi støtter derfor forslagene til endring av §§ 45 og 35.

4.3 Omredigeringer og enkelte endringer i §§ 33,34 og 35

YS er enig i de fleste av forslagene til omredigeringer. Vi støtter forslaget om å endre § 33 og å ta reglene om domsmyndighet inn i § 34 og slå den sammen med gjeldende § 34.

Når det gjelder forslaget om å flytte § 35, tredje ledd er vi mer usikre. Vi oppfatter bestemmelsen mer som en presisering av at overordnet tariffpart skal være saksøker, enn en reell bestemmelse om partshjelp. Vi oppfatter således at det kan være like naturlig at den står som i dag, i stedet for å flytte den til § 46.

4.4.1 forfall under sakens gang

YS støtter forslaget om å presisere i loven hva som skal skje dersom en dommer får forfall under sakens gang.

4.4.2 Mulighet for forsterket rett i særlige saker

YS støtter forslaget om å åpne for å kunne ha forsterket rett i særlige saker.

4.4.3 Mulighet for forenklet sammensetning av retten

YS ser hensiktsmessigheten av å kunne ha en forenklet sammensetning av retten i enkelte tilfeller, under forutsetning av at begge parter ønsker det. Vi støtter derfor forslaget.

4.5 Frist for retting av stevning

YS støtter forslaget om å ta inn i loven en frist for retting av stevning.

4.6 Partshjelp

YS støtter forslaget om å kunne tillate partshjelp senere enn 4 uker før hovedforhandling i særlige tilfeller.

Som nevnt ovenfor er vi mer usikre på om bestemmelsen som i dag står i § 35, tredje ledd bør flyttes til § 46.

4.7 Domsavsigelse

YS støtter forslaget om å utvide muligheten for å gjøre unntak fra 4 ukers fristen for å avsi dom.

4.8 Anke

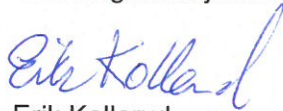
Forslaget til endring av § 58 om anke synes å være en klar forbedring og støttes.

4.9 Saksomkostninger

YS kan ikke se at bestemmelsen om saksomkostninger i § 59 har vært vanskelig tilgjengelig, men er enig i at den foreslåtte tekste er mer logisk oppbygget og støtter forslaget om omredigering.

Med vennlig hilsen

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund – YS

Erik Kollerud
YS-leder

Ørnulf Kåstet
advokat